

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 36.

V Ptuj v nedeljo dne 6. septembra 1908.

IX. letnik.

Vabilo.

V nedeljo, 6. septembra zvečer ob 8. uri se vrši v veliki dvorani „Vereinshausa“ v Ptuj

velik koncert,

katerega čisti dobiček je namenjen skladu za zgradbo nemške šole v sv. Lenartu sl. gor.

Na vsopredju stoji godba, petje ptujskega moškega pevskega društva, petje kvarteta g. bratov Heller in recitacije urednika Linhart. Vstopnina znaša 60 vin.

Napačni preroki po Koroškem.

„Allg. Bauernzeitung“ piše:

Nikomur danes v glavo ne pade, da bi ustanovljali kloštre, konvente in druge duhovniške družbe. Prvič je teh itak dovolj, drugič pa se je naziranje o njih potrebi predrugačilo. Mi ne moremo izpoznati, kakšno vrednost naj bi imelo to za kmeta, da se velike množice premoženja (polja, planine, gozdovi, hiše, kapital) obdrži za gotovo število samskih mož, ki ne delajo in nimajo nobenega dostojnega meščanskega poklica, temveč živijo le dobro in brez skrbi, tako da se na ta način ravno najboljša posestva pravemu kmetijstvu odtegnejo. Pri temu se od teh še malenkostne doklade plačujejo. Nekateri samostani so popolnoma davkov prosti. Kmetje pa morajo v potu svojega obraza delati in vkljub temu še težka javna bremena ter davke nositi.

Kloštri in konventi pa sploh ne izpolnjujejo danes več namena, ki so ga enkrat imeli. To so spoznali menihi že sami. Zato so rekli, da je njih poklic, za grehe drugih moliti. Ali že kmet-

ski cesar Jožef II. je rekel, da je to le izgovor za lenobo in je veliko bogatih samostanov razpustil ter z njihovim premoženjem kmete in obrtnike podpiral.

V prejšnjih časih so bili tudi drugi ljudje v kloštrih; takrat so iskali ljudje tam pomoči, ki so gospodarsko in duševno dogospodarili in ki so hoteli svoje zadnje dni v kōsu preživeti. Boljši del je gojil tudi umetnost in znanost, delil božje darove in dobra dela.

Dandanes pa vstopajo kot medvi močni ljudje v kloštre, se odtegnejo na ta način vojaški dolžnosti, ki prizadene kmeta tako težko, živijo tam krasno, medtem ko bi pri današnjemu pomanjkanju poslov prav lahko človeški družbi koristili.

V prejšnjih časih so živeli kloštri v miru in edinosti z drugim prebivalstvom, so izpolnjevali svoje verske dolžnosti, v politične zadeve pa se niso vmešavali. Danes pa te duhovniške korporacije magacini klerikalne stranke. O dobrih delih in božjih darovih ne čuješ ničesar več, pač pa se pridno nabira in fehtari. Verske vaje se dela kot „kšeft“; mesto da bi molili, pišejo časnike in so tako brezsrabni, da napadajo mirno, davke plačujočo ljudstvo raz prižnice.

Ne ve se, od kje je prišel „brat“, ki dela danes v Kōtschachu in nemir. Pridigovati ne zna dobro in se tudi ne pripravlja na pridige. Ali poizvedoval je že, je-li ima kot inozemec volilno pravico. Voliti je torej danes najprej delo menihov. Zakaj ta mož ne pove, kdo in kaj da je?

Neka poštna ženska je umirala. Vedelo se je, da ima hišo v Kōtschachu in tudi nekaj gotovega denarja. Žena je bila celo svoje življenje dobra kristijanka. Ali v svojih zadnjih dneh je postala menda taka huda grešnica, da bi zamogla svojo dušo le na ta način rešiti, da zapusti svoje premoženje tamošnjemu klostru, ki je itak dovolj bogat. In menih je z vsemi močmi na to delal. Ali hvala Bogu brez uspeha! Pridna žena je bila verna, ali ne klerikalna. Kaplani dajejo nauk: „Pusti mi moje in daj mi tvoje!“

Žena pa je stala na stališču Kristuza: „Bodi milosrčen, kakor sem jaz milosrčen!“ Zapustila je svojo hišo občini za reveže. Tako si je ustvarila nevenljiv spomenik v srcih ljudstva. Tej ženi gre pač vsa čast! Prav je imela! Ali ne dovolj da se je tej ženi zadnje dni težke naredilo, poskušali so popi tudi testament razveljaviti. Komaj da se je grob čez njo zaprl, ji hočejo očitati, da je bila duševno zmedena. Ko bi svoj denar klostru zapustila, bi bila seveda pametna. Ker je pa hišo revežem zapustila, pravijo, da je norela. Zastopnik te gonje proti pokojnici je iz Kranjskega privandran dr. Brejc. Tega moža so poslali na Koroško, da bi naše mirno prebivalstvo razdvojil, da bi kmetom upravo in pravosodje podražil. Tako se združujejo nemški in slovenski klerikalci.

Dokaz te zveze je tudi slučaj v Birnbauenu. Tam ima tudi črni malik tega praveškega advokata za zastopnika.

Kako zamore biti dobri kristijan, kdor je s svojim sosedom v večnem prepiru in sovraštvu? „Ljubite vaše sovražnike“, je rekel Odrašenik. Pisano pa ni: „Ti moraš vedno denuncirati“.

Na njih delih jih bodete izpoznali.

Politični pregled.

Nazadovanje izvoza naše živine. Poljedelski minister je objavil članek, v katerem piše o tej zadevi m. dr. sledeče: „Izvoz govede v Nemčijo se je vsled trgovinske pogodbe l. 1907 znižal za 100.098 komadov v vrednosti skoraj 40 milijonov kron. Izvoz konjev se je istega leta znižal za skupno vrednost čez 28 milijonov kron. To je torej le pri teh dveh slučajih za avstrijsko kmetijstvo letne škode za blizu 68 milijonov kron. To ima seveda padanje cen živine za posledico. Ako vzamemo le l. 1908 do avgusta in le dunajski sejem, stoji stvar tako-le:

Ne sile!

(Tudi jubilejska misel za „otroka“)

Pripovedati hočem povest nekega nesrečnega. Ko je bil še mali 10 letni deček, umrl mu je dobri oče, njegova mati pa je ležala že dolgo v hladni zemlji; brez starišev je bil vbogi deček tu. Hudobna usoda pa je hotela, da je prišla nakrat neka teta. Pravim, hudobna usoda, in to s polno pravico. Ko bi se ta teta ne vmešavala v življenje brihtnega fanta, postalo bi iz njega vkljub bolehnim levi roki, ki si jo je v najprvi mladosti zlomil, vsaj delavec ali sploh koristen član človeške družbe; in bil bi morda srečen, vsaj srečnejši kot tako.

Teta, ki se je zavzela za dečka, bila je vdova, brez otrok, bogata in zelo tercijska. Po posvetovanju s svojim spovednikom se je sklenilo, da je njen netjak od Boga za duhovnika izvoljen. Ona je namreč po smrti svojega moža oddala obljubo v roke svojega spovednika, da izroči Gospodu enega služabnika; priloženost, da to obljubo izpolni, je bila s tem

dana. Ko je deček svojo usodo čul, poljubil je teti in njenemu spovedniku roke in je prišel v seminar.

Osem let je preteklo in po prestani maturi bi imel osemnajstletni svojo življensko pot določiti, ali tu ni bilo več veliko za določiti: saj je pri vstopu v seminar obljubil, da postane duhovnik in je to obljubo vedno ponavljal. Kaj bi teta s svojim spovednikom rekla, kaj bi njegovi učitelji dejali, ko bi postal zdaj nakrat krivoprisežnik? Torej o lastni določitvi ni bilo tu nobenega govora.

V zadnjem času se je mnogo o tem pisalo in govorilo, da se mora na srednjih solah nekaj drugega storiti, da se otroku ne pripusti v starosti desetih let izvolitve poklica; koliko razburjenih razgovorov resnih, odrašenih mož je bilo vsled tega! In popolnoma pravilno. Ali zakaj se je tukaj šlo? Za odločitev med univerzo in tehniko. Gotovo ni to malenkost! Ali enkrat storjeni korak se da pozneje vendar predrugačiti ali izboljšati. Takšni otrok pa, o katerem hočem pripovedovati, — in stotero otrok

je v enakem položaju — takšni otrok se vtakne z desetimi leti v seminar in mora duhovnik postati; ja mora! Ako pride enkrat v dvome, se mu ta „mora“ zopet sugerira. Glasno se zahvaljujejo vsak dan nebesam, da so jih izbrale za to službo božje milosti. Imam znanca, ki je bil tudi v takem seminarju; ko je v petem razredu težko obolel, so ga odpustili in konec je bil z božjo milostjo. Še danes, ko je 30 let star, živi revno kot mali, mali uradnik. O, jaz ne poznam samo tega enega! Koliko zdravih življenj, navajenih od mladosti na sveži zrak in redilno hrano, se zaduši na takih zavodih, pričrjena hirati in se mora v najboljšem slučaju leta dolgo za brezvestno postopanje in zločinsko neumnost drugih pokoriti. Kje so tu oni zrel, revni možje s svojimi razburjenimi razgovori? Tu bi bila naša družba v dobi „otroka“ dolžna, kaj ukreniti.

Imel sem celo svojo življenje mnogokrat s katoliškimi duhovniki opraviti. In ravno najboljše med njimi so čutili, da je tu rak-rana; nekateri so bili celo odkritosrčni, da so priznali,

